

רשימות לזכרו/ מתוך יומן עין גב

עם מותו של נחמיה, איש ההגנה, המפקד, מתעוררת השאלה האכזרית - כיצד נגן על עין גב בלעדיו? - אכן שאלה זו עלתה בלב רבים בחרדה עוד ימים מספר לפני האסון, כשנענה לפקודת ממוניו ונפרד מאתנו על מנת לקבל תפקיד בחזית אחרת. רק חדשים לא רבים הספיק לשבת בבית, לאחר שנות פעילות ללא לאות בפלמ"ח, בחיי מחתרת. משהחמיר מצב הבטחון נטל על עצמו תפקיד מרכזי במערכת הבטחון שלנו והתמסר לו בכל יכולתו הרבה. כה עמוק הטביע את חותמו על כל התכונות לקראת ימי המבחן, כה מכרעת היתה תרומתו, עד כי טבעית היתה החרדה לקראת עמידתנו מבלי הבטחון שאישיותו של נחמיה, ידיעתו המקצועית המקיפה ותבונתו נסכו בלב כולנו. רק ימים ספורים עברו והחרידה אותנו הידיעה, שלא רק במערכה זו אלא בכל המערכות בעתיד נצטרך לעמוד בלי נחמיה.

לא ידענו אז כי עוד באותו שבוע נעמוד במבחן קשה. וחברי עין גדי ומגיניה לא ביישו את זכרו של נחמיה. וזכותי רבה בכך גם בהיעדרו: באימון לוחמינו, גם בתכנון ההגנה, בארגון ההתבצרות, ובעיקר - בהעלאת הכוננות הנפשית.

אבל נחמיה כמפקד - אין זה אלא צד אחד, ואילו מאחורי זה - נחמיה כאיש תנועה חלוצי, עקבי, מגשים ומחנך. אף בעצם ימי ההיאבקות על קיום נקודתנו מבצבצת אותה השאלה: "כיצד נשמור עליו ונעלה את יסודות הווייתנו החלוצית והקיבוצית בלעדיו?" ולשאלה הזאת אולי אין תשובה בכלל, כי מעטים הם האנשים החדורים ערכי תנועה ושכה חסרה אצלם מחיצה בין הפרט והתנועה כמו נחמיה. השלמות הזאת של השקפה חלוצית היא שנתנה לו את הכוח להתמסר ללא לאות להגשמה עקבית של ציווי התנועה. נדמה לי שכוח חינוכי רב היה צפון בו, שלא הספקנו לדלות מתוכו.

נחמיה הצטיין בראיה בהירה ונוקבת. הוא לא נרתע ולא התעלם מקשיים וצללים, לא חיפש פשרות וטשטוש. אדרבא, הוא הציג דברים במלוא חומרתם, במשמעותם העמוקה. הוא היה איש ההגשמה החלוצית, חי בכל ישותו את שאלות העם, המעמד והקיבוץ. הוא כאב כל שיבוש, כל חולשה. איש יסודות היה, ויונק משרשים עמוקים של חוויה אישית כפועל, כאיש הגנה, קיבוץ ומפלגה. ישר ופשוט היה במחשבתו ובהליכותיו.

ככל שניסיתי להמחיש לעצמי את רוח הפלמ"ח לא מצאתי דוגמא אישית יותר טובה מנחמיה. על אף ידיעותיו הרבות והתעסקותו המתמדת לא הפכה אצלו הצבאיות למקצוע. היא נשארה אצלו תמיד משולבת בראיה חלוצית-בונה ואנושית-מעמיקה. משום כך בהיותו מאמן היה גם מחנך.

בעקבות תפיסתו והשלמות בהשקפת עולמו נהיה דמות של מחנך מובהק בכל שלבי חייו: בעברו מתנועת בורגנית למחצה ("מכבי הצעיר") לתנועת "תכלת-לבן" הפרוליטארית-מגשימה; אחר כך בתור מדריך צופים וביציאתו להכשרה ולעליה; ויותר מאוחר - בהתלבטויותיו על דמותה הקיבוצית של עין גב, ובתור מאמן את חברת נוער א' אצלנו, ובפעולתו בפלמ"ח ובהיותו עם ערב-רב של אסירי שכוונות תל אביב ברפיח. ולבסוף - בחדשים האחרונים בעין גב.

בכל השלבים האלה לא נתפס לחיצוניותם של הדברים. הוא הראה לכל דבר את
יחסו האנושי. לא במקרה בחרנו בו להדרכת ילדינו המתבגרים ורבים בתוכנו ראו
את נחמיה כמחנך בעתיד.

עם מותו דלונו מאוד. אבל רבים המה הערכים שהנחיל לנו. הלואי שנדע לשמור
עליהם ברוחו

משה ר.